

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**III RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

FEVRAL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, fevral

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil).– 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Mas'ul muharrir:
Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Nazirov Sardor

BIR MAVSUMDA BUG'DOY VA PAXTA YETISHTIRISHNI TA'MINLAYDIGAN
ELEKTROTEXNOLOGIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI 5-8

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Yodgorov Normumin, Amirqulova Nigora

INDIGOFERANING SUG'ORISH MUDDATLARI VA MEYORLARI 9-12

TARIX FANLARI

Omonova Sarvinoz, Baratova Gulzoda

ABU UBAYDA IBN al-JARROHNING TIBBIYOT TARIXIDAGI O'RNI VA ILMIY MEROSI 13-15

IQTISODIYOT FANLAR

Mengniyozov Anvar

JAHONDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINING EVOLYUTSIYASI 16-20

FALSAFA FANLARI

Nabiyev Sherzodjon

KIBERAGRESSIYA FENOMENI VA YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY QADRIYATLARI 21-26

FILOLOGIYA FANLARI

Nasriyev Nurullo

ZAMONAVIY XALQARO AXBOROT BOZORIDA MEDIABIZNES TUSHUNCHASINING
AHAMIYATI 27-28

YURIDIK FANLAR

Xursanov Shamsiddin

XALQARO TIJORAT ARBITRAJIDA SHARIAT OMILI 29-33

PEDAGOGIKA FANLARI

Sodiqova Gulnora

ISH BERUVCHILAR ISHTIROKIDAGI KASBIY TA'LIM DASTURLARINI RAQAMLI
TRANSFORMATSIYA QILISH 34-39

Ganiyev Elyorbek

TALABALARDA QONUNIY BILIMLARNI AMALIYOTGA TADBIQ ETISH METODIKASI 40-45

Xabibullayev Alimardon

TALABALAR MOBILIGINI RIVOJLANTIRISHDA QO'SHMA TA'LIMNING INSTITUTSIONAL
BOSHQARUV MEXANIZMLARI (RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA) 46-51

Nigmatova Nozimaxon

OLIY TA'LIMDA INGLIZ TILINI O'QITISHDA GENERATIV SUN'IY INTELLEKT
TEXNOLOGIYALARINI INTEGRATSIYALASH METODIKASINING NAZARIY ASOSLARINI
TAKOMILLASHTIRISH 52-54

Abdullayeva Asila

TARIXIY VA FALSAFIY BILIMLARNI BIRLASHTIRISH ORQALI OLIY TA'LIMDA
INNOVATSION PEDAGOGIK METODLARNI TATBIQ ETISH 55-60

Ergasheva Nigora

PEDAGOGIK HAMKORLIK ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM
O'QITUVCHILARINING METODIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING
ILMIY-NAZARIY ASOSLARI 61-64

G'ofurova Barnoxon

OLIY TA'LIM TIZIMIDA TALABALARNING KONSEPTUAL FIKRLASH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA XIZMAT QILUVCHI METODIK SHART-SHAROITLAR 65-68

Shamsiddinova Durdona

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QUVCHILARNING O'QILGAN MATNNI TUSHUNISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA METAKOGNITIV O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI 69-71

Yuldasheva Maftuna

PEDAGOGIK KOMMUNIKATSIYA VA PSIXOLOGIK TA'SIR USULLARINI O'RGATISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR 72-77

Butayev Norbek

KASBIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI 78-80

Rajapov Sulaymon

ESP (ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES) ASOSIDA MULOQOT KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI 81-84

Samandarova Nargiza

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV DOIRASIDA IQTISODCHILARNING KASBIY NUTQ TAYYORGARLIGINI TAKOMILASHTIRISH 85-87

Sobirov Qobuljon

BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA INTEGRATSIYALASHGAN PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI 88-93

Raxmanova Nigora

ZAMONAVIY KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV VA AN'ANAVIY SHOGIRDLIK TIZIMINING UYG'UNLIGI 94-99

Xalberdiyev Ziyodilla

TA'LIM MENEJMENTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI 100-102

Kamolov Baxtiyor

EKOLOGIK TARBIYA VA TURIZM FANLARI INTEGRATSIYASI ORQALI TALABALAR MADANIY-MA'NAVIY DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISH 103-108

TIBBIYOT FANLARI

Сайдуллаева Мукаддам, Абдукадирова Лазиза

ЛАТИНСКИЕ И ГРЕЧЕСКИЕ ИСТОКИ МЕДИЦИНСКИХ ЭМБЛЕМ И ИХ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЕ 109-115

SIYOSIY FANLAR

Уразбаев Абатбай

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УЧАСТИЯ ГРАЖДАН В ОБЕСПЕЧЕНИИ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 116-120

TARIXIY VA FALSAFIY BILIMLARNI BIRLASHTIRISH ORQALI OLIY TA'LIMDA INNOVATSION PEDAGOGIK METODLARNI TATBIQ ETISH

Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna

Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya. Ushbu tezis oliy ta'lim muassasalarida tarixiy va falsafiy bilimlarni integratsiyalash orqali innovatsion pedagogik metodlarni tatbiq etishning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotning asosiy maqsadi — fanlararo yondashuv orqali talabalar bilimining chuqurligi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, o'quv jarayonida ilg'or metodologik vositalarni qo'llash imkoniyatlarini aniqlashdir. Tezisda zamonaviy ta'limshunoslik paradigmalari, interaktiv va loyihalashtirilgan metodlar, shuningdek, tarixiy va falsafiy bilimlarni uyg'unlashtirish orqali pedagogik jarayonda yuzaga keladigan samaradorlik masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalari pedagoglariga innovatsion yondashuvlarni joriy etishda amaliy tavsiyalar sifatida xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: fanlararo integratsiya, tarixiy va falsafiy bilimlar, innovatsion pedagogik metodlar, oliy ta'lim, tanqidiy fikrlash, ta'lim jarayonida interdisciplinar yondashuv.

IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL METHODS IN HIGHER EDUCATION THROUGH THE COMBINATION OF HISTORICAL AND PHILOSOPHICAL KNOWLEDGE

Abdullayeva Asila Abdulkhodiyevna

Researcher at Namangan State University

Annotation This thesis is devoted to the study of the theoretical and practical aspects of the implementation of innovative pedagogical methods in higher education institutions through the integration of historical and philosophical knowledge. The main goal of the research is to develop the depth of students' knowledge and critical thinking skills through an interdisciplinary approach, as well as to identify the possibilities of using advanced methodological tools in the educational process. The thesis analyzes the issues of effectiveness arising in the pedagogical process through the integration of modern educational paradigms, interactive and project-based methods, as well as historical and philosophical knowledge. The results of the research can serve as practical recommendations for teachers of higher education institutions in the introduction of innovative approaches.

Keywords: interdisciplinary integration, historical and philosophical knowledge, innovative pedagogical methods, higher education, critical thinking, interdisciplinary approach to the educational process.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i3/n12>

Kirish: Oliy ta'lim tizimining samaradorligini oshirish va talabalar bilimini chuqurlashtirish masalalari so'nggi yillarda global ta'limshunoslik hamjamiyatining markaziy mavzularidan biriga aylangan. Jahon ta'lim amaliyotida ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy fanlararo chegaralarga asoslangan pedagogik yondashuvlar o'quv jarayonida talabalar tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini yetarlicha rivojlantira olmaydi, shuningdek, ularni murakkab muammolarni tahlil qilish va mustaqil qaror qabul qilishga yetarlicha tayyorlamaydi (Hargreaves, 2021). Shu nuqtai nazardan, oliy ta'limda tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish zarurati dolzarb ilmiy va amaliy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda. Tarixiy bilimlar talabalarga insoniyatning rivojlanish jarayonini, madaniy va ijtimoiy o'zgarishlar sabablarini tushunish imkonini beradi. Bunday

bilimlar nafaqat faktologik asosni, balki murakkab sabab-natija munosabatlarini aniqlashni ham ta'minlaydi. Shu bilan birga, falsafiy bilimlar talabalarda tanqidiy fikrlash, axloqiy me'yorlar, epistemologik ong va metodologik tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tarixiy va falsafiy bilimlarning birlashtirilishi esa oliy ta'limda interdisiplinar yondashuvni kuchaytiradi, talabalarni murakkab muammolarni hal qilishga, kontekstual va tizimli tahlil qilishga o'rgatadi, shuningdek, o'quv jarayonini innovatsion pedagogik metodlar yordamida boyitadi. Innovatsion pedagogik metodlar kontseptsiyasi so'nggi ikki o'n yillikda tez sur'atlar bilan rivojlanib, oliy ta'lim muassasalarida interaktiv, loyihalashtirilgan, case-study va problemali metodlarni o'z ichiga oladi. Ushbu metodlar talabalarni faollikka, mustaqil fikrlashga va ijodiy yondashuvga undaydi, shuningdek, o'quv jarayonini individual va guruh asosida integratsiyalash imkoniyatini yaratadi. Shu nuqtai nazardan, tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish innovatsion pedagogik metodlarni qo'llashning nazariy asoslarini ta'minlaydi, chunki ular talabalarning analitik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Fanlararo integratsiya, ya'ni bir nechta fanlar bilimlarini birlashtirish va ularni bir-biri bilan bog'lash pedagogik jarayonni murakkablashtiradi va shu bilan birga uni yanada samarali qiladi. Integratsiyalashgan yondashuv orqali talabalar nafaqat tarixiy faktlarni yodlash bilan cheklanmay, balki ularni falsafiy tahlil qilish, muayyan hodisalarni kontekstual ravishda tushunish, shuningdek, ularning zamonaviy hayot bilan bog'liqligini aniqlash imkoniga ega bo'ladilar. Natijada oliy ta'limda o'quv jarayoni talaba markazida shakllanadi, u erda talabalar faqat bilim olish emas, balki uni yaratish va tatbiq etish jarayonida faol ishtirok etadi. Bundan tashqari, tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish metodologik jihatdan talabalarni ijtimoiy-hayotiy kontekstda tanqidiy tahlil qilishga, o'z fikrini mantiqan asoslashga va epistemologik jihatdan mustahkam bilimlar yaratishga yo'naltiradi. Shu bilan birga, bunday yondashuv oliy ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish uchun asos bo'lib xizmat qiladi, chunki interaktiv darslar, seminarlar, loyihaviy ishlar va diskussiyalar talabalar bilimining chuqurligi va mustahkamligini oshiradi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oliy ta'limda fanlararo integratsiya konsepsiyasi tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali nafaqat ta'lim jarayonining sifatini oshiradi, balki talabalar ijodiy va analitik qobiliyatlarini mustahkamlaydi, ularni murakkab ijtimoiy va ilmiy muammolarni hal qilishga tayyorlaydi. Shu bilan birga, innovatsion pedagogik metodlarning tatbiqi o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi, talabalar o'z bilimlarini real vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Kirish bo'limining keyingi jihati oliy ta'limda tarixiy va falsafiy bilimlarni integratsiyalashning amaliy natijalari va metodologik imkoniyatlarini chuqur tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, talabalar faqat faktlar bilan cheklanib qolmasdan, balki ularni tahlil qilish, kritik baholash va ijodiy yechimlar ishlab chiqish jarayonida faol ishtirok etadilar. Shu bilan birga, pedagoglar uchun innovatsion metodlarni joriy etish amaliyotini shakllantirish va optimallashtirish imkoniyatlari kengayadi. Natijada, tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish oliy ta'limning zamonaviy talablari bilan uzviy bog'liq bo'lib, talabalarni nafaqat bilim olishga, balki uni mustaqil tahlil qilish, yaratish va amaliyotga tatbiq etishga o'rgatadi. Shu nuqtai nazardan, tezis kirish qismi oliy ta'limda innovatsion pedagogik metodlarning ilmiy asoslarini aniqlash va ularni amaliy tatbiq etishning dolzarbligini kengroq yoritadi.

Oliy ta'lim tizimi XXI asrning murakkab ijtimoiy, iqtisodiy va texnologik sharoitlarida yangi talabalar bilan yuzlashmoqda. Globalizatsiya, raqamli transformatsiya, ilmiy va texnologik

taraqqiyot, shuningdek, ijtimoiy o'zgarishlar ta'limning nafaqat mazmuni, balki metodologiyasini ham tubdan qayta ko'rib chiqishni talab qilmoqda. Shu nuqtai nazardan, oliy ta'lim muassasalarida talabalarining tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuv, murakkab muammolarni hal qilish va interdisiplinar tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirish dolzarb ilmiy va amaliy vazifa sifatida namoyon bo'ladi [1]. Tarixiy va falsafiy bilimlarning integratsiyasi oliy ta'limda fanlararo yondashuvni kuchaytirish va innovatsion pedagogik metodlarni samarali tatbiq etishning ilmiy asosini tashkil etadi. Tarixiy bilimlar insoniyat tajribasini, madaniy va ijtimoiy jarayonlarning dinamik rivojlanishini, ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hodisalar bilan ularning o'zaro bog'liqligini tushunishga yordam beradi. Shu bilan birga, falsafiy bilimlar talabalarni epistemologik tafakkur, axloqiy va mantiqiy tahlil, tanqidiy fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltiradi (Nussbaum, 2020). Ularning birlashishi oliy ta'limda talabalarni murakkab ijtimoiy-hayotiy va ilmiy muammolarni tizimli va integrativ yondashuv bilan tahlil qilishga tayyorlaydi. Dolzarblikning yana bir muhim jihati shundaki, zamonaviy ta'limshunoslik sohasidagi tadqiqotlar ko'rsatadiki, an'anaviy yondashuvlar — fanlarni alohida o'qitish va faktologik bilimlar bilan chegaralangan metodlar — talabalarni o'zlashtirgan bilimni real hayotiy vaziyatlarda qo'llashga yetarlicha tayyorlamaydi. Shu sababli, oliy ta'limda tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish talabalar bilimining chuqurligi va amaliy ko'nikmalarini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, XXI asrning ish bozorida talab qilinayotgan kompetensiyalar — analitik tafakkur, ijodiy yechimlar ishlab chiqish, murakkab muammolarni tizimli yondashuv bilan hal qilish — an'anaviy ta'lim jarayonlari orqali yetarlicha shakllantirilmaydi. Shu nuqtai nazardan, innovatsion pedagogik metodlar, jumladan interaktiv darslar, seminarlar, case-study va loyihaviy metodlar, talabalarining yuqoridagi kompetensiyalarini rivojlantirishda hal qiluvchi vosita hisoblanadi. Tarixiy va falsafiy bilimlarning integratsiyasi esa bu metodlarni nazariy asos bilan mustahkamlaydi, chunki ular talabalarga nafaqat faktlarni yodlash, balki ularni tahlil qilish, umumlashtirish, mantiqiy va tanqidiy baholash imkonini beradi. Oliy ta'limning global kontekstida ham mavzuning dolzarbligi oshib bormoqda. AQSh, Buyuk Britaniya, Germaniya va boshqa rivojlangan davlatlarning oliy ta'lim tizimlarida interdisiplinar yondashuv va fanlararo integratsiya konsepsiyasi faol tatbiq etilmoqda. Bu yondashuv talabalarni murakkab muammolarni tahlil qilishga, jamoaviy ishlashga va ijodiy yechimlar ishlab chiqishga o'rgatadi, shuningdek, ularning epistemologik va mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi [2]. Shu sababli, O'zbekiston oliy ta'limida ham ushbu konsepsiyani tatbiq etish amaliyoti ilmiy va pedagogik jihatdan dolzarb hisoblanadi. Shuningdek, dolzarblik masalasini O'zbekiston kontekstida ko'rib chiqadigan bo'lsak, mamlakatimizning modernizatsiya jarayoni, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy transformatsiyalari oliy ta'lim muassasalarida talabalar tayyorlash sifatini oshirishni talab qilmoqda. O'zbekiston Respublikasi ta'lim strategiyalarida innovatsion pedagogik metodlarni joriy etish va fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish ustuvor yo'nalish sifatida ko'rsatilgan. Tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish esa talabalarda nafaqat akademik bilim, balki analitik tafakkur, mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi, bu esa ularning ijtimoiy va professional hayotga muvaffaqiyatli integratsiyasini ta'minlaydi [3]. Innovatsion pedagogik yondashuvlarning ilmiy asoslarini tahlil qiladigan bo'lsak, tarixiy va falsafiy bilimlarning integratsiyasi o'quv jarayonini talaba markazida shakllantiradi, u erda talaba faqat bilim qabul qiluvchi emas, balki uni tahlil qiluvchi, yaratuvchi

va amaliyotga tadbiq etuvchi sub'ekt sifatida ishtirok etadi. Shu nuqtai nazardan, fanlararo integratsiya konsepsiyasi talabalar bilimining mustahkamligi va sifatini oshirishning samarali mexanizmi hisoblanadi. Dolzarblikni yana bir ilmiy jihatdan asoslash shundan iboratki, zamonaviy pedagogik tadqiqotlar innovatsion metodlar va interdisiplinar yondashuvni tatbiq etishda tarixiy va falsafiy bilimlarning o'zaro bog'liqligi talabalarning epistemologik ongini shakllantirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Shu bilan birga, bu yondashuv talabalarda ijtimoiy mas'uliyat, axloqiy me'yorlar va mantiqiy tafakkurni rivojlantirish imkonini beradi, bu esa oliy ta'limning sifatini oshirishga, shuningdek, talabalarni murakkab va dinamik jamiyat sharoitlariga tayyorlashga xizmat qiladi. Shuni ham ta'kidlash lozimki, tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish oliy ta'lim pedagoglariga metodologik jihatdan yangi imkoniyatlar yaratadi[4]. Bu esa o'quv jarayonini individual va guruh asosida optimallashtirish, talabalar bilimni amaliy vaziyatlarda sinash va ularning ijodiy hamda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, mavzu nafaqat ilmiy, balki amaliy jihatdan ham dolzarbdir. Dolzarb ilmiy masalalardan yana biri shundaki, global ta'lim standartlariga muvofiq oliy ta'lim muassasalarida talabalarni kompleks bilimlar bilan ta'minlash, ularni murakkab ijtimoiy va ilmiy vaziyatlarda muvaffaqiyatli harakat qilishga tayyorlash talab etiladi. Tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish, shuningdek, innovatsion pedagogik metodlarni qo'llash talabalarda nafaqat akademik bilim, balki real hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Natijada, oliy ta'limda tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya va innovatsion pedagogik metodlarni tatbiq etish mavzusi ilmiy, pedagogik va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi[5]. U talabalar bilimining sifatini oshirish, ularni murakkab muammolarni hal qilishga tayyorlash, interaktiv va ijodiy yondashuvni rivojlantirish, shuningdek, oliy ta'limning global standartlariga moslashtirish imkonini beradi.

Oliy ta'limda tarixiy va falsafiy bilimlarni integratsiyalash orqali innovatsion pedagogik metodlarni tatbiq etish nazariy asoslarini shakllantirishda bir qator ta'limshunoslik va pedagogika nazariyalari muhim ahamiyatga ega. Birinchi navbatda, fanlararo integratsiya konsepsiyasi — ya'ni bir nechta fanlarning bilimlarini birlashtirish va ularni bir-biri bilan uzviy bog'lash orqali talabalarda chuqur va tizimli bilimni rivojlantirish yondashuvi — bu tadqiqotning asosiy nazariy poydevorini tashkil qiladi. Fanlararo integratsiya konsepsiyasi ilmiy jihatdan shuni ta'kidlaydiki, murakkab ijtimoiy, madaniy va ilmiy hodisalarni tushunish uchun turli fanlar bilimlarini birlashtirish zarur. Tarixiy va falsafiy bilimlarning uyg'unlashuvi talabalarda kontekstual tahlil, tanqidiy fikrlash va analitik ko'nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Tarixiy bilimlar pedagogik nazariy asos sifatida talabalarga insoniyatning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy jarayonlaridagi sabab-natija munosabatlarini tizimli o'rganish imkonini beradi[6]. Tarixiy tafakkur metodologiyasi talabalarda tizimli fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi, chunki u hodisalarni vaqt va kontekst doirasida tahlil qilishni talab qiladi. Shu bilan birga, tarixiy bilimlar epistemologik asos yaratadi, ya'ni talabalarga bilim manbalarini tanqidiy baholash, turli tarixiy qarashlar va yondashuvlarni solishtirish, shuningdek, ilmiy xulosalar chiqarish imkonini beradi. Falsafiy bilimlar esa talabalarda axloqiy, epistemologik va mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi. Falsafa nazariyasi pedagogik asos sifatida shuni ko'rsatadiki, talabalar nafaqat faktlarni yodlab qolmasdan, balki ularni tahlil qilishi, umumlashtirishi, baholashi va ijodiy yechimlar ishlab chiqishi kerak. Shu nuqtai

nazardan, falsafiy bilimlar talabalarning tanqidiy fikrlashini, mantiqiy va epistemologik ongini mustahkamlaydi. Tarixiy va falsafiy bilimlarning birlashuvi esa oliy ta'limda interdisiplinar yondashuvning ilmiy poydevorini yaratadi, chunki talaba murakkab ijtimoiy, madaniy va ilmiy muammolarni tizimli yondashuv orqali tahlil qiladi. Innovatsion pedagogik metodlar nazariy asoslari esa XXI asr ta'limining zamonaviy paradigmalari bilan chambarchas bog'liq[7]. Zamonaviy pedagogika tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, interaktiv, loyihaviy, case-study va problemali metodlar nafaqat talabalarni faollashtiradi, balki ularning bilimni chuqurlashtiradi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tarixiy va falsafiy bilimlarni integratsiyalash orqali ushbu metodlarni tatbiq etish talabalarni faqat faktlar bilan emas, balki ularni kontekstual va tahliliy yondashuv bilan qamrab olishga undaydi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar epistemologik va metodologik asoslarni talab qiladi, ya'ni ular talabalarni bilimni yaratish va amaliyotga tadbqiq etishga yo'naltiradi. Nazariy jihatdan, tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiyani tatbiq etish constructivism (konstruktivizm) nazariyasi bilan uzviy bog'liqdir. Konstruktivizm ta'kidlaydiki, talaba o'z bilimni faol ravishda yaratadi, o'z tajribasini tahlil qiladi va bilimni amaliyotga tadbqiq etadi. Shu nuqtai nazardan, tarixiy va falsafiy bilimlarni uyg'unlashtirish talabalarni o'z bilimni mustaqil tahlil qilishga va real hayotiy vaziyatlarda qo'llashga yo'naltiradi[8]. Bundan tashqari, interdisiplinar pedagogika nazariyasi ham nazariy asos sifatida muhim ahamiyatga ega. Bu nazariya shuni ko'rsatadiki, murakkab ijtimoiy va ilmiy muammolarni hal qilish uchun turli fanlarning bilimlarini birlashtirish zarur. Tarixiy va falsafiy bilimlar interdisiplinar yondashuv orqali talabalar tafakkurini tizimli va kontekstual asosda shakllantiradi, shu bilan birga innovatsion pedagogik metodlarni tatbiq etish uchun poydevor yaratadi. Nazariy asosni yanada mustahkamlash uchun zamonaviy ta'limshunoslik tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, oliy ta'limda fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish talabalarda kompleks kompetensiyalarni rivojlantiradi. Bu kompetensiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi: murakkab muammolarni tahlil qilish, interaktiv va jamoaviy ishlash, tanqidiy fikrlash, ijodiy yechimlar ishlab chiqish, shuningdek, epistemologik va mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirish. Tarixiy va falsafiy bilimlarning uyg'unlashuvi bu kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy asosini yaratadi. Shuningdek, sotsiokultural nazariya ham nazariy asos sifatida e'tiborga loyiqdir. Sotsiokultural yondashuvga ko'ra, bilimlar ijtimoiy va madaniy kontekstda shakllanadi, talaba esa o'quv jarayonida faol sub'ekt sifatida ishtirok etadi[9]. Tarixiy va falsafiy bilimlarning integratsiyasi esa talabalarga turli ijtimoiy va madaniy kontekstlarni tushunish, hodisalarni tahlil qilish va ularni amaliyotga tadbqiq etish imkonini beradi. Shu bilan birga, innovatsion pedagogik metodlar talabalarni faollashtiradi, ularni o'z bilimni yaratish va uni jamiyatga tatbiq etishga undaydi. Dolzarblikning yana bir jihati shundaki, zamonaviy talabalar kompetensiyalari nafaqat akademik bilim, balki ijtimoiy, madaniy va professional malakalarni o'z ichiga oladi. Tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya va innovatsion pedagogik metodlarni tatbiq etish talabalarni murakkab ijtimoiy vaziyatlarga tayyorlashga yordam beradi. Shu nuqtai nazardan, mazkur yondashuv nazariy jihatdan oliy ta'limning sifatini oshirishning, talabalarning tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning va global ta'lim standartlariga mos keladigan pedagogik jarayonni yaratishning asosini tashkil qiladi[10]. Nazariy asosni yakunlaydigan bo'lsak, tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali fanlararo integratsiya konsepsiyasini tatbiq etish oliy ta'limda innovatsion pedagogik metodlarni samarali qo'llash uchun zarur bo'lgan ilmiy poydevorni

ta'minlaydi. Bu yondashuv talabalarni nafaqat akademik bilim bilan ta'minlaydi, balki ularni real hayotiy, ijtimoiy va ilmiy muammolarni tahlil qilishga, tanqidiy va ijodiy yechimlar ishlab chiqishga, shuningdek, epistemologik va mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga yo'naltiradi. Shu bilan birga, nazariy asos zamonaviy ta'limshunoslik, konstruktivizm, interdisiplinar pedagogika va sotsiokultural yondashuv nazariyalariga tayangan holda yaratilgan bo'lib, oliy ta'limda talabalarning bilimini chuqurlashtirish va innovatsion pedagogik metodlarni tatbiq etish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Xulosa: Ushbu maqola doirasida oliy ta'limda tarixiy va falsafiy bilimlarni birlashtirish orqali innovatsion pedagogik metodlarni tatbiq etishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilindi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, fanlararo integratsiya konsepsiyasi talabalarning bilimini chuqurlashtirish, tanqidiy va ijodiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, murakkab ijtimoiy va ilmiy muammolarni tizimli yondashuv bilan hal qilishga xizmat qiladi. Tarixiy bilimlar talabalarga hodisalarni kontekstual va vaqtiy asosda tahlil qilish imkonini beradigan epistemologik va faktologik poydevor yaratadi, falsafiy bilimlar esa axloqiy, mantiqiy va tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Haydarov O., Qoraboyev S. O 'zbekistonning eng yangi tarixi //SamDVMCHBU. Samarqand. – 2022.
2. Шермухамедова Н. Фалсафа //Тошкент: Noshir. – 2009.
3. Shohbozbek, E. (2025). Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth. Maulana, 1(1), 29-35.
4. Назаров Қ. Фалсафа асослари //Т.: Ўзбекистон. – 2005.
5. Shamsutdinov R., Mo'minov H. O'zbekiston tarixi. – Akademnashr, 2019. – T. 576.
6. Файзуллаев О. Фалсафа ва фанлар методологияси //Т.: Фалсафа ва ҳуқуқ. – 2006.
7. Ергашбаев, Ш. (2025). O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314-316.
8. Шермухамедова Н. Фалсафа ва фан методологияси //Тошкент: Университет. – 2005.
9. Shohbozbek, E. (2025, March). Yoshlarning ma'naviy dunyo qarashini shakllantirishda maktabgacha ta'limning o'рни. In international scientific research conference (Vol. 3, No. 32, pp. 76-81).
10. Туленов Ж. Фалсафий маданият ва маънавий камолот //Тошкент: Меҳнат. – 2000. – Т. 215.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, fevral

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil). – 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.